

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 49 กล่าวว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ยากไร้ พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก นั่นก็คือรัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ปวงชนชาวไทยทุกคน และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 ได้กำหนดกรอบของการจัดการศึกษา มาตรา 3-9 กำหนดความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 10-14 กำหนดสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 15-21 กำหนดระบบการศึกษา มาตรา 22-30 กำหนดแนวการจัดการศึกษา มาตรา 31-40 กำหนดการบริหารและการจัดการศึกษา รวมทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพื่อให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยต้องศึกษาชั้นปีหนึ่งถึงปีที่เก้าของการศึกษาขั้นพื้นฐาน นั่นก็คือต้องเรียนจบอย่างน้อยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งนี้เพื่อพัฒนาคนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยยึดหลักปรัชญาการศึกษาว่าเป็นการศึกษาตลอดชีวิต สนับสนุนให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบที่จะต้องบริหารและจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยมีพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงาน แต่ปรากฏว่าในสภาพปัจจุบันนี้ จากการรายงานข่าวทั้งทางหนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจำนวนมากหลายรายที่ถูกชุมชนประชาชน ร้องเรียน เดินขบวนขับไล่ สาเหตุจากมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและมีบางส่วนก็ถูกผู้ปกครองและคณะครูร้องเรียน ในเรื่องของความประพฤติ การปฏิบัติงาน มีเรื่องให้นิติกรฝ่ายกฎหมายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือฝ่ายบริหารงานบุคคลของแต่ละเขตพื้นที่ต้องทำการสืบสวนสอบสวนหาข้อเท็จจริงกันอยู่มากมายหลายคดีด้วยกัน นั่นก็แสดงว่าผู้บริหารสถานศึกษายังมีพฤติกรรมการบริหารที่ยังไม่เหมาะสม ในการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้ปกครองนักเรียน ผู้พบเห็นและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ผู้บริหารคือผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในองค์กร และมีบทบาทมากที่สุดเป็นหัวเรียวหัวแรงในการทำงาน ดังนั้นการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก็จะมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำสูงสุด จากกฎกระทรวงเรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ซึ่งประกาศใช้เมื่อ 8 พฤษภาคม 2550 โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นายวิจิตร ศรีสุวาน ได้กำหนดการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาออกเป็น 4 ด้านด้วยกัน คือ บริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป การบริหารที่สำคัญที่สุดคือ การบริหารงานบุคคลเพราะคนทำให้งานสำเร็จ หรือล้มเหลวได้ คนทำให้งานเสร็จเร็ว หรือเสร็จช้าได้ คนทำให้งานมีคุณภาพหรือไม่มีคุณภาพได้ คนมีชีวิตจิตใจมีเลือดเนื้อ มีความต้องการที่แตกต่างกัน มีความชอบแตกต่างกัน มีความรู้สึกนึกคิดที่แตกต่างกัน ซึ่งบุคคลแต่ละท่านล้วนมาจากพื้นฐานครอบครัว สังคม วัฒนธรรม ที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง มัลลิกา คุณานุรักษ์ (2547 , หน้า 2) กล่าวว่า มนุษย์มีความแตกต่างเฉพาะตัวบุคคลอย่างมากในโครงสร้างทางจิตวิทยา ทั้งนี้เนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดู การดำเนินชีวิตในสังคมที่แตกต่างกัน ดังนั้นการบริหารงานบุคคลจึงเป็นเรื่องยากแต่น่าท้าทาย และ จากพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 มาตรา 79 กล่าวว่าให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และมีหน้าที่พัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้ความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสม ในอันจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความก้าวหน้าแก่ราชการ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีที่ ก.ค.ศ. กำหนด ซึ่งในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายด้วยกัน ตั้งแต่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน สังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง พฤติกรรมการบริหารบุคคลเป็นงานที่ทำทลายความสามารถของผู้บริหาร การปฏิบัติตัวอย่างไรจึงจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เกิดความพึงพอใจในตัวผู้บริหาร ทั้งในด้านของการบริหาร และด้านความประพฤติ ด้านการปฏิบัติตน การวางตน เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลดังกล่าวได้ให้ความร่วมมือ สนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถและอย่างทุ่มเททั้งกายและใจ การบริหารบุคคลก็เพื่อพัฒนาบุคคลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดี มีหลักทฤษฎีการบริหาร หลักจิตวิทยา หลักการครองตน ครองคน และครองงาน ที่สมบูรณ์แบบเพื่อลดความเสี่ยง ลดความขัดแย้ง ลดปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ และเพื่อเป็นที่ยอมรับของบุคคลทุกฝ่าย

เพื่อนำพาให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย/เป้าหมายการศึกษาของสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานนับเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุด มีบทบาทมากที่สุด เนื่องจากสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับแรกสุดที่มีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งนั่นหมายความว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างมากที่มีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษา ในฐานะที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการขับเคลื่อนการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการบริหารงานบุคคล ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารงานบุคคลมีมากมายหลายทฤษฎีด้วยกัน สำหรับประเทศไทยของเราตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน เรามีสถาบัน 3 สถาบันด้วยกันคือ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ตัวอย่างที่ดีในด้านพฤติกรรมกรรมการบริหารคือพระมหากษัตริย์ไทย ตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นราชธานีเป็นต้นมา จนสมัยปัจจุบัน พระมหากษัตริย์ไทยได้ทรงมีความเป็นผู้นำ และ มีความยุติธรรม สำหรับพสกนิกรทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน ได้ทรงนำเอาหลักทศพิธราชธรรม มาปกครองบ้านเมือง มาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติพระองค์ จนสามารถนำพาประเทศไทย รอดพ้นวิกฤติภาวะการณ์ที่เลวร้ายตลอดจนปัญหาต่าง ๆ มากมายหลายครั้ง ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรนำเอาหลักการพฤติกรรมทศพิธราชธรรมของพระองค์มาเป็นต้นแบบในการประพฤติปฏิบัติตนและนำมาใช้ในการบริหารงาน เพื่อผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องที่ผู้อื่นเกิดความยอมรับ และเกิดความเชื่อมั่นที่จะร่วมปฏิบัติงานด้วย

พฤติกรรมเป็นจุดนำหรือหน้าตาของผู้บริหาร นำมาซึ่งความร่วมมือไม่ร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าภูมิพลอดุลยเดช พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2493 ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ซึ่งเป็นพระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ซึ่งคำว่าธรรมนั้นก็คือทศพิธราชธรรม ซึ่งพระองค์ ได้ปฏิบัติพระราชกรณียกิจ มากกว่า 60 ปี แล้ว เป็นที่ยอมรับและประจักษ์ ทั้งของประชาชนชาวไทย และเป็นที่ยอมรับและยกย่องของนานาประเทศ และพิสูจน์ได้แห่งความเป็นจริง ดังนั้นผู้บริหารทุกคนและในทุกระดับ ทุกสาขาอาชีพ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำเอา หลักทศพิธราชธรรม (หลักธรรมสิบประการ) นำมาประพฤติปฏิบัติ และบริหารงานตามรอยพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อเป็นหลักประกันยืนยันทนการเป็นผู้บริหารที่ดี เพื่อให้ผู้ร่วมงานเกิดเป็นพลังความร่วมมือ เกิดความยอมรับ เพื่อสามารถบริหารให้หน่วยงานได้พัฒนาไปข้างหน้าอย่างมั่นคง ถาวร อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้ศึกษาค้นคว้าเกิดความสนใจ ที่จะศึกษาพฤติกรรมด้านการบริหารงานบุคคล ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 41 เพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ สำหรับการปรับปรุงและพัฒนาการ ปฏิบัติงานการบริหารสถานศึกษาและเป็นแนวทางในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและ เกิดประสิทธิผลต่อการศึกษาของชาติสืบไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการบริหารงานบุคคลตามหลักทศพิธราชธรรมของ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารงานบุคคลตามหลักทศพิธราชธรรมของ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ตาม ความคิดเห็นของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความสำคัญของการศึกษา

1. ได้ทราบวาระดับพฤติกรรมการบริหารงานบุคคลตามหลักทศพิธราชธรรมของ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 เพื่อเป็น ข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุงของผู้บริหาร
2. ได้ทราบผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารงานบุคคลตามหลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ระหว่าง ครู กับ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ไขและปรับปรุงของ ผู้บริหาร

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาพฤติกรรมการบริหาร งานบุคคลตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาของรัฐ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 32 แห่ง

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ศึกษาค้นคว้า ได้แก่ สถานศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จำนวน 32 แห่ง โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลของสถานศึกษา คือ ครูผู้สอนสถานศึกษาละ 2 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาละ 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 128 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษาค้นคว้า

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพ ประกอบด้วย

3.1.1 ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

3.1.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

3.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วย

3.2.1 พฤติกรรมการบริหารงานบุคคล ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จำนวน 10 ด้าน

3.2.1 ทาน

3.2.2 ศील

3.2.3 บริจาค

3.2.4 อาชชวะ

3.2.5 มัททวะ

3.2.6 ตบะ

3.2.7 อักโกธะ

3.2.8 อวิหิงสา

3.2.9 ชันติ

3.2.10 อวิโรธนะ

นิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรม หมายถึง การปฏิบัติงาน การแสดงออก การกระทำ ความประพฤติ และวิธีการทำงานของผู้บริหาร จากแบบสอบถาม แบบสำรวจ

ทศพิธราชธรรม หมายถึง สิ่งที่ผู้บริหารควรประพฤติและปฏิบัติ (หลักธรรมสิบประการ) ได้แก่

1. ทาน หมายถึง การประพฤติ การปฏิบัติตน การแสดงออก และการบริหารงานต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยการส่งเสริมให้มีการดำเนินการ จัดหา

ทุนการศึกษา ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในด้านสวัสดิการ การจัดหาทุนโครงการอาหารกลางวัน การสละทรัพย์สิน การให้อภัย การให้ความรู้ด้านอาชีพที่เป็นประโยชน์ คำแนะนำและแนวทางที่ถูกต้อง รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนอย่างเต็มที่และสนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาความรู้

2. ศิล หมายถึง การประพฤติ การปฏิบัติตน การแสดงออก และการบริหารงานต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยการปฏิบัติตนตามกฎหมายบ้านเมืองและเคารพในหลักจริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้พบเห็น อยู่ในกรอบของจรรยาบรรณวิชาชีพรวมทั้งวินัยและการรักษาวินัยอย่างเคร่งครัด การรักษาและส่งเสริมให้ผู้อื่นปฏิบัติตนตามศีล 5 อย่างเคร่งครัด และปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของกฎหมายของบ้านเมือง การแสดงออกทางอารมณ์อย่างสำรวม การบริหารงานบุคคลตามหลักนิติธรรมและจริยธรรม ปฏิบัติตนภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมทั้งการตัดสินใจอย่างยี่ดมั่นในกฎระเบียบ

3. บริจาค หมายถึง การประพฤติ การปฏิบัติตน การแสดงออก และการบริหารงานต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยการมีจิตใจกว้างขวางและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ยินดีให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน ปฏิบัติงานด้วยความเสียสละความสุขส่วนตนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ส่งเสริมและสนับสนุนได้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในสถานศึกษาอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด และปลูกฝังการมีนิสัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นผู้นำในการสละทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของสถานศึกษาและละความตระหนี่ถี่เหนียว

4. อาซหวะ หมายถึง การประพฤติ การปฏิบัติตน การแสดงออก และการบริหารงานต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เห็นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ปฏิบัติตนต่อผู้ร่วมงานและผู้อื่นด้วยความจริงใจ การไม่ใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาประโยชน์จากทางราชการและบุคคลอื่น บริหารงานในโรงเรียนด้วยความซื่อสัตย์ เปิดเผยและตรงไปตรงมา ส่งเสริมการประพฤติตนอยู่ในกรอบของความซื่อสัตย์สุจริต ด้วยกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน

5. มัททวะ หมายถึง การประพฤติ การปฏิบัติตน การแสดงออก และการบริหารงานต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยการเป็นผู้มีความอ่อนโยนและสัมมาคารวะต่อทุกคนอย่างจริงใจ ปฏิบัติตนอย่างไม่ถือตัว บุคลิกภาพที่นุ่มนวลและสุภาพเรียบร้อย รับผิดชอบต่อความคิดเห็นของผู้อื่นทั้งในการปฏิบัติหน้าที่และการปฏิบัติตน บริหารงานและปฏิบัติตนโดยเคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของทุกคนอย่างเสมอต้นเสมอปลายโดยมีความเมตตาเป็นที่ตั้ง รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนและครูมีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่

6. ตบะ หมายถึง การประพฤติ การปฏิบัติตน การแสดงออก และการบริหารงานต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยการปฏิบัติตนและหน้าที่ในฐานะผู้บริหารอย่างถูกต้องและส่งเสริมในการดำรงชีวิตอย่างไม่หลงใหลในความสุขและกิเลสต่าง ๆ มีความอดุสสาหะ เพียรพยายาม ในการปฏิบัติงานให้สถานศึกษาก้าวหน้าและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความตั้งใจปฏิบัติงานให้เกิดความสำเร็จอย่างไม่ย่อท้อในอุปสรรคและสามารถข่มใจในกิเลสสิ่งยั่วยุดต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบขณะปฏิบัติหน้าที่การงาน ส่งเสริมให้ครู นักเรียน มีความอดุสสาหะ เพียรพยายาม ทั้งในด้านการเรียน การปฏิบัติงาน ได้พัฒนาตนเองเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม พัฒนาคณะและงานอยู่เสมอเพื่อนำชุมชนมาเข้าร่วมจัดการศึกษาให้สอดคล้องตามความต้องการ

7. อักโกธะ หมายถึง การประพฤติ การปฏิบัติตน การแสดงออก และการบริหารงานกับบุคลากรภายในโรงเรียนทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยการบริหารงานอย่างไม่ลำเอียงเข้าข้างบุคคลใดบุคคลหนึ่งอย่างมีสติสัมปชัญญะ ปฏิบัติหน้าที่การงานโดยเที่ยงธรรมปราศจากอคติ ที่ไม่ทำให้ตนเองลำบาก เป็นกัลยาณมิตรกับผู้ร่วมงาน ไม่แสดงอาการโกรธเกรี้ยว ชุนเคืองให้ผู้อื่นได้เห็นเพราะความไม่ถูกใจในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน การไม่คิดร้ายกับทุก ๆ คน

8. อวิหิงสา หมายถึง การประพฤติ การปฏิบัติตน การแสดงออก และการบริหารงานกับบุคลากรภายในโรงเรียนทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยการไม่ใช้อำนาจที่มีอยู่ในทางที่ผิดศีลธรรมและกฎหมาย และความโกรธ ความหลง ในการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การไม่เบียดเบียนในการบริหารงาน การไม่หลงระเริงในอำนาจแห่งความโกรธและความหลงปฏิบัติตนตามหลักความพอดี ยึดมั่นอย่างสันติ ส่งเสริมความรัก ความสามัคคีและช่วยเหลือเกื้อกูลกันรวมทั้งไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้ทุกข์ยาก มีความกรุณา ปราณี แก้ไขปัญหาขัดแย้งด้วยสันติวิธี

9. ชันติ หมายถึง การประพฤติ การปฏิบัติตน การแสดงออก และการบริหารงานกับบุคลากรภายในโรงเรียนทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยความอดทนอดกลั้น มีอารมณ์มั่นคง หนักแน่น ต่อสิ่งยั่วยุดต่าง ๆ จิตใจหนักแน่นต่อคำติฉินนินทา อดทนต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ไม่นำเอารัก โลภ โกรธ หลง มาเป็นเกณฑ์ในการทำงาน อดทนต่อความลำบากตรากตรำ รวมทั้งส่งเสริมให้ทุกคน การปฏิบัติตนและปฏิบัติงานอย่างมีความอดทนต่อสู้ต่อความยากลำบาก

10. อภิโรธนะ หมายถึง การประพฤติ การปฏิบัติตน การแสดงออก และการบริหารงานกับบุคลากรภายในโรงเรียนทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตามแนวทางที่ถูกต้องของกฎหมายและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความยุติธรรม เทียงธรรม และการวางตัว ส่งเสริมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ยกย่อง เชิดชู บุคคลที่ทำความดี มีความยุติธรรมและเทียงธรรม เป็นผู้นำและปลุกฝัง ยึดมั่น ชื่นชม ในวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย รวมทั้งมีความสามารถต่อการตัดสินใจ แม่นยำ ในการบริหารงาน

การบริหารงานบุคคล หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศิลปะในการสรรหา บรรจุ และพัฒนาบำรุงรักษาให้ปฏิบัติงานในองค์การ

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จำนวน 11 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอไทรงาม อำเภอโกสุมพินคร อำเภอลานกระบือ อำเภอพรานกระต่าย อำเภอลองขลุ อำเภอคลองลาน อำเภอชาณุวรลักษบุรี อำเภอทรายทองวัฒนา อำเภอปางศิลาทอง และอำเภอบึงสามัคคี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 หมายถึง พื้นที่เขตรับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จำนวน 11 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอไทรงาม อำเภอโกสุมพินคร อำเภอลานกระบือ อำเภอพรานกระต่าย อำเภอลองขลุ อำเภอคลองลาน อำเภอชาณุวรลักษบุรี อำเภอทรายทองวัฒนา อำเภอปางศิลาทอง และอำเภอบึงสามัคคี

ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพ ซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

สมมติฐานของการศึกษา

พฤติกรรมกรรมการบริหารงานบุคคลตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ตามความคิดเห็นของครู กับ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน